

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการคิดราคาเพื่อขึ้นประมูลงาน ผู้รับเหมาจะประมาณค่าใช้จ่ายทางตรงจากค่าก่อสร้างในโครงการตามบัญชีปริมาณงานและกำหนดราคาสุดท้ายของโครงการที่จะใช้ขึ้นประมูลงาน โดยนำค่าใช้จ่ายทางตรงที่วิเคราะห์ได้นั้นมารวมกับ “ค่าใช้จ่ายบวกเพิ่ม (Mark-up)” ซึ่งประกอบด้วย

ค่าดำเนินการในส่วน of สำนักงานใหญ่ (Head office overhead) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ของสำนักงานส่วนกลางที่จะนำมาคิดเป็นค่าใช้จ่ายในโครงการแต่ละโครงการ ตัวอย่างเช่น เงินเดือนพนักงานและเจ้าของ ค่าเช่า ค่าสาธารณูปโภคทั่วไป ค่าเลี้ยงรับรอง ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาองค์กร เป็นต้น

ค่าชดเชยความเสี่ยง (Risk coverage) หมายถึง ค่าเผื่อความผิดพลาด (Unidentified contingency) ที่ไม่สามารถคำนวณได้ เป็นความผิดพลาดซึ่งเกิดจากความไม่รู้ หรือไม่แน่ใจของผู้คิดราคา เป็นการคิดเผื่อไว้สำหรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการทำงานจริง เช่น คลาดเคลื่อนจากการประมาณราคา ความซับซ้อนของงาน การตรวจรับงานของผู้ตรวจรับงานที่เข้มงวด เป็นต้น

ค่ากำไร (Profit) หมายถึง ผลตอบแทนในการลงทุน เป็นความพึงพอใจของผู้รับเหมาซึ่งจะขึ้นอยู่กับความต้องการงานในขณะนั้นด้วยเพราะถ้ากำหนดไว้สูงโอกาสได้งานก็จะต่ำลง

โดยการประมาณค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มในการประมูลงานก่อสร้าง มักจะเป็นปัญหาที่สำคัญของผู้รับเหมา เนื่องจากจะต้องกำหนดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มให้ได้ในอัตราสูง ในขณะที่คาดการณ์ว่าราคารวมที่ใช้ขึ้นประมูลนี้จะต้องต่ำที่สุดในบรรดาคู่แข่งทั้งหลาย ดังนั้นผู้ประมาณราคาจึงต้องเก็บข้อมูลการประมูลงานที่ผ่านมาของบริษัทกับคู่แข่งและวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมประมูลหรือไม่ และถ้าเข้าร่วมประมูลควรจะประมาณค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มนี้ไว้เท่าใด

ระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2545 จำนวน 3405 โครงการ พบว่ามีมากถึง 804 โครงการ ที่ผู้รับเหมาขึ้นราคาประมูลต่ำสุดต่ำกว่าราคากลางมากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์

ผู้รับเหมาต้องยอมรับสภาพการขาดทุนเพื่อให้ได้งาน ปัญหาของผู้รับเหมาคือการขาดเครื่องมือที่จะช่วยในการตัดสินใจกำหนดราคาประมูลที่เหมาะสมกับสภาพการแข่งขันในประเทศไทยและเหมาะสมกับบริษัทของตนเอง แม้ว่าในอดีตจะมีผู้คิดค้นวิธีการคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มไว้มากมายแต่ก็ไม่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ด้วยสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ประเทศไทยเปิดเผยราคากลางก่อนการประมูลงาน
2. การเข้ามาแข่งขันของบริษัทต่างชาติ
3. ผู้รับเหมาไทยขาดหลักเกณฑ์การคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มที่แน่นอน
4. กลุ่มผู้รับเหมาไทยไม่มีการกำหนดกติการ่วมกัน ดังนั้นการแข่งขันจึงไม่มีแบบแผนและระเบียบปฏิบัติ
5. ความไม่ชัดเจนในการประมูลงานของผู้รับเหมาบางราย

การศึกษาในโครงการนี้ จะเก็บข้อมูลจากผู้รับเหมาในประเทศไทยและข้อมูลการประมูลงานก่อสร้างภาครัฐที่ผ่านมาในระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2545 เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มของผู้รับเหมาไทย และศึกษาพฤติกรรมกรรมการประมูลงานก่อสร้างภาครัฐในประเทศไทย รวมถึงผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการประมูลงานนั้นเปลี่ยนแปลงไป และเสนอแนวทางการสร้างแบบจำลองสำหรับคิดราคาประมูลงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มในการประมูลงานของผู้รับเหมาไทย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการประมูลงานก่อสร้างภาครัฐในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างแบบจำลองสำหรับคิดราคาประมูลงานของผู้รับเหมา

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาและวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาหาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มในการประมูลงานของผู้รับเหมาไทย และศึกษาพฤติกรรมกรรมการประมูลงานก่อสร้างภาครัฐในประเทศไทย

ไทย รวมถึงผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการประมูลงานนั้นเปลี่ยนแปลงไป โดยเก็บข้อมูลจากผู้รับเหมาในประเทศไทย และข้อมูลการประมูลงานก่อสร้างภาครัฐ ระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2545 รวม 3,405 โครงการ

1.4 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาวิธีการ ทฤษฎี และเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบจำลองสำหรับคิดราคา สำหรับประมูลงานก่อสร้าง
2. ศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลต่อการคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มจากงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา
3. เก็บรวบรวมข้อมูลการประมูลงานก่อสร้างภาครัฐในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2545 ซึ่งข้อมูลที่เก็บมานั้นจะประกอบด้วย ลักษณะของงานที่ประมูล วันที่ประมูล ราคากลางของงานที่ประมูล จำนวนผู้เข้าร่วมประมูลทั้งหมด ราคาประมูลต่ำสุดและราคาประมูลรองจากอันดับต่ำสุด ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะถูกนำมาวิเคราะห์ต่อไปในขั้นตอนที่ 5
4. เก็บข้อมูลจากผู้รับเหมาในประเทศไทยโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งจะคัดเลือกผู้รับเหมาจำนวน 100 ราย ที่เข้าร่วมประมูลงานก่อสร้างภาครัฐอยู่เป็นประจำจากข้อมูลการประมูลงานที่เก็บรวบรวมไว้ในขั้นตอนที่ 3 โดยจะเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มในการประมูลงาน ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในขั้นตอนนี้จะถูกนำมาแยกวิเคราะห์ตามขนาดของผู้รับเหมาในขั้นตอนที่ 5 ต่อไป
5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาโดย
  - 5.1 วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มของผู้รับเหมาขนาดเล็ก ผู้รับเหมาขนาดกลาง และผู้รับเหมาขนาดใหญ่
  - 5.2 วิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการประมูลงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นต่อไปนี้
    - 5.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนราคาประมูลต่ำสุดต่อราคากลาง กับสถานะเศรษฐกิจ
    - 5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของราคาประมูลต่ำสุดที่ชนะการประมูล กับสถานะเศรษฐกิจ
    - 5.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของราคาประมูลต่ำสุดที่ชนะการประมูล กับราคากลางของโครงการ
    - 5.2.4 พฤติกรรมการประมูลงานภาครัฐของผู้รับเหมา และผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ

- 5.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนราคาประมูลต่ำสุดต่อราคากลาง กับราคากลางของโครงการและจำนวนคนเข้าประมูล
  - 5.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ของผลต่างของราคาประมูลรองจากอันดับต่ำสุดกับราคาประมูลต่ำสุด (SPREAD) ต่อราคากลาง กับรูปแบบของราคาประมูลต่ำสุดที่ชนะการประมูล
  - 5.2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ของสเปรดต่อราคากลาง กับสถานะเศรษฐกิจ
  - 5.2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ของสเปรดต่อราคากลาง กับราคากลางของโครงการ และจำนวนคนเข้าประมูล
  - 5.2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ของสเปรดต่อราคากลาง กับอัตราส่วนราคาประมูลต่ำสุดต่อราคากลาง และอัตราส่วนราคาประมูลรองจากอันดับต่ำสุดต่อราคากลาง
  - 5.2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนราคาประมูลรองจากอันดับต่ำสุดต่อราคากลาง กับอัตราส่วนราคาประมูลต่ำสุดต่อราคากลาง
6. สร้างแบบจำลองสำหรับคิดราคาประมูลงานของผู้รับเหมา
  7. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการคิดค่าใช้จ่ายบวกเพิ่มในการประมูลงานของผู้รับเหมาไทยทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
2. ทราบถึงพฤติกรรมกรรมการประมูลงานภาครัฐในประเทศไทยและผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการประมูลงานนั้นเปลี่ยนแปลงไป
3. เป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างแบบจำลองเพื่อคิดราคาประมูลงานที่เหมาะสมกับผู้รับเหมาไทยต่อไป